

A magyar nyelv napját ünnepeltük

Édes anyanyelv! Kinek mit jelent? A szó a magyar nyelvben jelzi, hogy mindennél többet érő kincsről van szó. A debreceni **Molnos Angéla, a Magyar Nyelvért Alapítvány** kezelőszerve nevében hálás köszönetünket szeretnénk kifejezni Kántor Béla könyvtárigazgatónak a meghívásért, hogy a Benedek Elek Könyvtárban ünnepelhettük az érdeklődő közönséggel a magyar nyelv napját.

„Nyelvvédelem és nyelvápolás a Magyarító könyvecskével a mindennapokban” című előadás első felében beszéltem saját nyelvi tapasztalataimról, élményeimről, őrangyalunkról, dr. Molnos Angéla nyelvvédelmi munkájáról, a Magyarító könyvecske fontosságáról.

Hálás vagyok, hogy nyelvünknek vannak őrangyalai. Dr. Molnos Angéla (1923-2008) nyelvész, lélekgyógyász életének főszereplője a magyar nyelv volt. Egész élete, ahogy ő fogalmazott a nyelvek tanulásának története, és a nyelvek elválasztásának kísérlete. Anyanyelvünk hívta haza 54 év távollét után. Debrecenre választotta otthonának, 12 éven át a nyelv tisztaságáért harcolt. Az általa oly magasra értékelt magyar nyelv megújítására fordította minden erejét. Tette úgy, hogy alapítványt hozott létre, kiadványokat szerkesztett, előadásokat tartott határon innen és túl.

2004 nyarán felkerestem Molnos Angélát, a Molnos Alapítvány néhai alapítóját. Látszatra egyszerűnek tűnő kérdést tett fel nekem, hogyan választjuk el a helyesírás szót. A helyesírási szabályokat betartva, a gépiesnek nevezett elválasztási módszert alkalmaztam: he-lyes-í-rás. Ekkor szembesültem a számomra addig ismeretlen ténnyel. Megtöri a szavak értelmét a latin nyelv szerinti elválasztás. Ha a gyökök épségére törekszünk, akkor ezt a szót gyökeire bontva így választjuk el: hely-es-ír-ás.

Amikor először hallottam a gyök fogalmát, hirtelen nem vált világossá, miről is van szó.

A gyök vagy szótő toldalék nélküli szóképzési elem, mely meghatározott alapértelmet hordoz. Minden gyök egy vagy több belőle képezhető szónak mintegy csíráját, magvát rejt magában. Gyökeink az ősi magyar nyelv ma is élő, működő szervezetét képezik.

Gyökeink világába gyermekünk szemével is betekinhettem. Gyermekeinkben ott rejlik ősi nyelvünk, csak figyelniük kell rá. Kislányunk születésétől kezdve fontosnak tartom, hogy tiszta magyar nyelven beszéljek hozzá. Már az első hangoktól kíváncsian követtem gyermekünk beszédfejlődését. Első szavait megfordítva mondta, mint például: po-hopp, páh-háp, pe-csepp, pé-szép, zí-víz, göb-bőg, för-rőf, seh-hess, zsi-rizs, tacs-csat. Csodálatos élmény a mai napig végigkövetni beszédfejlődését, gondolkodásmódját.

Szemléltetésként kiemelek pár olyan szót, melyet ő alkotott: akacs (akasztó), pörgény (forgószárnyú repülőgép), hegyszakadás (hasadék), kupája (feje), szegénykedik, csüggeszkedik (szomorkodik).

„Nyelvében él a nemzet.”- Széchenyi gondolatát idézem. Gyermekeink alkotják a jövő nemzedékét. Fontosnak tartom kisgyermek kortól, hogy figyelmet szenteljünk édes anyanyelvünkre. Gyermekeinket, ha ez irányba tereljük, sokat tettünk az idegen szavak és kifejezések beáramlása ellen.

Végh László természettanász, kezelőszervi tag intelme megfontolandó: Ha az óvónő, tanító, tanár, egyetemi oktató valamit meg akar értetni, a szóhasználaton nagyon sok múlhat. Ha tisztán magyarul magyaráznak, akkor megtakarítják az idegen vagy idegen eredetű szavak tudati feldolgozásával járó többletterhelést. Az idegen szavak elkerülése sok esetben a megértést jelentheti.”

A Molnos kiadványok közül a legnépszerűbb a Magyarító könyvecske (1998), mely a tiszta magyar nyelv használatát igyekszik szolgálni. Kínálati szójegyzék, ízelítő nyelvünk gondolati és érzelmi gazdagságából. A könyvecske immáron a hatodik kiadását éli, mely 2015 karácsony havában jelent meg. Az első kiadást ekként méltatta Arany Lajos újságíró, tanár úr:

„Ha végiglapozzuk e jegyzéket, ráébredünk, mennyi idegen szót használunk fölöslegesen... Tényleg, mennyivel szebb az életrajz, mint a biográfia, a hírnév, jó hír, köztisztelet, tekintély, tisztesség szavaink bármelyike, mint a reputáció, az alkat, elrendezés, felépítés, összetétel, szerkezet, mint a struktúra. ...Reméljük, e munkájának magyar szavai beépülnek nyelvhasználatunkba.” (Arany Lajos, 1998)

A hatodik kiadás munkálatait 2006 karácsony havában kezdtük el Angéla irányításával. A csoporttagok meghívót kaptak. Ebből ragadnék ki egy töredéket:

„Szándékom eme első találkozóval, hogy együtt kezdjük el a nyelvek, főleg drága magyar anyanyelvünk ápolása során szerzett tapasztalataim, szellemi hagyatékom átadását-átvételét. ..Csoportunk minden tagja jól tudja, nyelvünk a magyarság megmaradásának fő záloga. Abban kérem a csoport segítségét, minél több hiteles töredéket vegyen át tapasztalataimból, és forrassza azokat új egésszé a tiszta magyar nyelv újjászületésének érdekében.” (Molnos Angéla, 2006)

Hogyan segít a könyvecske? A könyv egy bizonyos idegen címszóhoz rendszerint több magyar szót is ajánl. Minél bővebb a hozzá tartozó magyar szókinálat, annál jobban veszélyezteti nyelvünket egy idegen szó, hiszen sok magyar árnyalatot szorít ki a használatból. Az akció idegen szó például 22, az aktuális szó 21 magyar szóajánlatot szorít ki nyelvünkéből.

Molnos Angéla szerint: „Az igazi műveltség fokmérője, aki tisztán magyarul fogalmaz. A magyar nyelv eredeti és romlatlan alakjában egy hallatlanul tisztán és okszerűen gondolkodó nyelv. Aki rajta nevelkedik, megtanul tisztán gondolkodni. A jól megalapozott anyanyelvi tudás fejleszti a gondolkodás képességét és megkönnyíti az idegen nyelvek magas szintű elsajátítását is.”

Ahhoz, hogy nyelvünk tisztaságát megőrizzük fontos megszívlelni Molnos Angéla tanácsait:

Magyarítsuk saját nyelvhasználatunkat, segítsük szeretteinket, hogy ugyanezt tegyék. A nemzetfenntartó erő csakis a tiszta magyar nyelvben van meg, eltűnik annak korcs változatában.

Szabaduljunk meg nyelvi előítéleteinktől, melyek leértékelik csodálatos nyelvünket.

Alakítsunk kis munkacsoportot saját szaknyelvünk magyaráítására.

Tanulmányozzuk nyelvünk igaz történetét és terjesszük e tudást.

Előadásom záró részeként, Molnos Angéla munkásságának emlékére, tiszteletére, Reményik Sándor Az ige című versét szavaltam el.

Göncziné Orbán Ildikó

A Molnos Angéla Alapítvány alapítói joggyakorlója

A Magyarító könyvecske egyik szerkesztője